

Att ge när förlusten är som störst

IKEA och Ingvar Kamprad skänker pengar till Linnéuniversitet och forskning kring entreprenörskap, design och levande landsbygd som kan komma att uppgå till över en kvarts miljard per år. Detta sker några veckor efter att en av IKEAs förgrundsgestalter gått ur tiden, Margaretha Kamprad. Samtidigt som Ingvar Kamprad drabbas av den största förlust man kan tänka sig, delar han generöst med sig.

Kamprad har emellertid berikat oss tidigare, och då med något som kanske är starkare än alla pengar han och IKEA någonsin kan ge ut. Han har visat hur man driver företag för företags skull, gett oss svenskar en internationell plats, och inte minst har han visat på möjligheten att tro på sin idé.

Han har varit ett föredöme genom att bedriva sitt företag för företagets vinning. Ökänd har hans snålhet varit. Men den har fyllt minst två funktioner. Ett företag som bygger sin identitet på lågkostnadsstrategi kan inte vräka ut sina pengar, även om det är vinster, utan att nagga sin identitet i kanten. Genom att hålla pengarna i företaget, har också satsningar på att sprida IKEA över världen varit starkare. Visst har han fibblat med skatten, likt många riskkapitalist gör idag. Men genom att visa en benägenhet att använda pengarna till IKEA och dess expansion, och inte till lyxbåtar i Monacos hamn, har Kamprad fått folklig förståelse för sitt agerande.

Hans IKEA har tagit de svenska färgerna över världen och bidragit till att ge oss svenskar en identitet likt McDonalds ger amerikanerna. Otaliga är de svenskar som stolt och hemkärt ätit köttbullar på IKEA-varuhus över världen. Själv presenterar jag Linnéuniversitetet med en kartbild där pilar pekar på de olika Campus vi har, men samtidigt en bild på Kamprad med sitt IKEA i bakgrunden, med en pil på Älmhult. Utan blygsel utnyttjar jag Kamprads skapelse för att skapa uppmärksamhet för Linnéuniversitetet. Visst snyltar jag på hans renommé, men jag tror inte han har något emot det när jag står i en lektionssal i Ukraina.

Men den största resurs han kanske gett är tron på möjligheten att driva en idé. Tanken att från hjärtat av Småland driva ett internationellt företag där affärsidén är att sälja möbler som inte är byggda, måste ha tett sig bisarr. Antingen bygger var och en sina egna möbler eller så köper man en möbel. Att köpa möbler som byggsats förefaller så dumt, att blott en entreprenör kan komma på den. Vilket han gjorde. Och sedan, viktigast av allt, drev han idén.

Må nu Linnéuniversitet och vi som arbetar där, vara förmögna att förvalta pengarna. Forskning är förvisso fri och leds inte i band. Frihet är akademins ledord. Kamprad kan inte leda vår forskning. Men det är svårt att se akademisk frihet som hinder i detta samarbete. I alla fall så länge som Kamprads bärande tankar används. Ty vem kan väl protestera och hävda att den akademiska friheten berövas universitetet om forskningen bedrivs enligt en lågkostnadsstrategi? Att forskaren skall arbeta för att sprida sin forskning internationellt? Eller att man som forskare skall hävda sin idé med styrka, intensitet och fullständig hänförelse? Om stiftelsen ger sina penningar till resurssnål forskning, med internationella ambitioner, drivet av hänfödda forskare, då visar man Kamprad och hans livsverk den största respekt.

Att sedan penningarna går till ämnen som inte direkt berör mig, kan jag väl beklaga. Men jag gläds med dem som nu fått starkt ökade möjligheter att visa sin förmåga. Och jag tar fortfarande kraft från de starkare resurserna Kamprad gett oss, tron på det riktiga att övertygat driva sin idé.

Öllsjö den 24 december 2011

Sven-Olof Collin